

Resumé

Professionel Musiklærerpraksis.

Professionsviden og lærerkompetence med særligt henblik på musikundervisning i grundskole og musikskole samt læreruddannelse hertil.

I lyset af de stærkt øgede krav til skole og uddannelse generelt, og musikfagets udfordringer specifikt, aktualiseres behovet for eksplicit viden om professionsviden indenfor musikundervisningspraksis og musiklæreruddannelse. Den stærke institutionelle opdeling heraf, som er speciel for Danmark set i forhold til lande vi normalt sammenligner os med, gør musikområdet til et særligt interessant område, for en undersøgelse med inddragelse af forskellige institutionsområder.

Afhandlingens overordnede problemstilling er, hvordan professionsviden og lærerkompetence - med afsæt i de særlige institutionelle vilkår i Danmark - kan forstås, undersøges og udvikles med henblik på en professionsorienteret og forskningsbaseret musiklærerpraksis i musikundervisning i grundskole og musikskole og læreruddannelse hertil. Afhandlingen anlægger en prakselogiske tilgang som teoretisk afsæt, hvor professionalisering, som institutionaliseret praksis, ses som nødvendig i det moderne komplekse samfund.

Afhandlingen belyser, hvad der konstituerer professionel musiklærerpraksis med udgangspunkt i relationerne mellem musikfaglighed og generel pædagogisk faglighed, mellem teori og praksis og i et institutionelt perspektiv mellem uddannelse til og udøvelsen af musikundervisning. Gennem undersøgelsen er der udviklet teoretiske analytiske begreber og modeller for disse tre dimensioner, og der gennemføres, under anvendelse heraf, en komparativ undersøgelse af musiklærerpraksis i musikundervisning i grundskole og musikskole og læreruddannelse samt aktionsforskning i en række praksisprojekter i musikskole og folkeskole og i samarbejde her imellem.

1. Teoretiske resultater

Afhandlingen bidrager med udvikling af teoretiske analytiske begreber og modeller i tre undersøgelsesdimensioner til kritisk-konstruktiv undersøgelse og udvikling af professionel og forskningsbaseret musiklærerpraksis og musiklæreruddannelse.

Første undersøgelsesdimension, som vedrører konstitutionen af professionsviden i et relationsfelt mellem genstandsfag funktionsfag, har ledt til udvikling af en teoretisk model for en integreret forståelse af undervisningsfaglighed, som bygger på en transformationsproces mellem musikfaglighed og generel pædagogisk faglighed.

Anden undersøgelsesdimension, som vedrører musiklærerkompetencer mellem teori og praksis, har ledt til udvikling af en prakselogisk, didaktisk model i tre prakselogiske niveauer, som udgør en indirekte relation mellem teori og praksis.

Tredje undersøgelsesdimension, som vedrører institutionelle aspekter mellem uddannelse til og udøvelsen af musikundervisning som en professionel praksis, har ledt til udvikling af en didaktisk model for hvordan professionsviden differentieres inden for og på tværs af den institutionelle kontekst. Et princip for integrering og et princip for polarisering modstilles her som grundlag for den institutionelle analyse.

2. Empiriske resultater

Afhandlingen bidrager med en komparativ undersøgelse af musikhøjskolepraksis i musikundervisning i grundskole og musikskole og læreruddannelse hertil under anvendelse af de udviklede teoretiske begreber og modeller.

Første undersøgelsesdimension - faglighedsformer.

På grundlag af de komparative undersøgelser fremstår to forskellige tendenser for relationen mellem faglighedsformer i uddannelserne:

- Polariserings i form af en struktur i uddannelsesprofilen, der overvejende bygger på enten genstandsfaglighed (fag-fag) eller funktionsfaglighed (generelle pædagogiske fag). Polariserings er forbundet med et relativt lavere undervisningsfagligt niveau.
- Integrering i form af en struktur i uddannelsesprofilen, der overvejende bygger på en kombination af referencefagligheder (genstandsfaglighed og funktionsfaglighed). Integrering er forbundet med et relativt højere undervisningsfagligt niveau.

Polarisering kan konstateres på læreruddannelsens linjefag med en svækkelse af det musikfaglige område og på musikpædagogiske uddannelser ved konservatorierne med en stærk nedtoning af generel pædagogisk faglighed. At den uhensigtsmæssige tendens til at en øget polarisering følges med et lavere undervisningsfagligt niveau betyder, at polariseringen vanskeliggør en kobling mellem teori og praksis, og kan dermed ses som en de-professionaliserende faktor.

Anden undersøgelsesdimension - det undervisningsfaglige niveau.

Det undervisningsfaglige niveau for undervisningspraksis i musikskole og folkeskole viser sig i undersøgelsen på grundlag af cases, at være forskelligt for musikskole og folkeskole. Det undervisningsfaglige niveau er generelt lidt lavere i musikskolekontekst end i folkeskolekontekst. I musikskolekonteksten har instrumentalundervisningen generelt et lavere niveau end anden undervisning, herunder musikundervisning for de mindste.

Undersøgelsen viser desuden, at det for at etablere en relation mellem teori og praksis er af afgørende betydning at etablere en kobling mellem refleksiv didaktisk praksis og didaktisk kundskab. Denne kobling optræder hverken i sammenhæng med den undersøgte uddannelsespraksis eller undervisningspraksis som sådan, men derimod i forbindelse med et praksisprojekt med professionsudvikling i musikpædagogisk praksis. Dette forudsætter dog, at der findes relevant didaktisk teori.

Tredje undersøgelsesdimension - Det institutionelle aspekt.

På grundlag af den komparative undersøgelse konstateres en tendens til polarisering mellem fagligheder på uddannelserne. Tendensen kan konstateres såvel i de musikpædagogiske

uddannelser på konservatorierne som på linjefag musik på læreruddannelsen, og den er forbundet med uhensigtsmæssige konsekvenser for et professionelt undervisningsfagligt niveau i både musikskole og grundskole. Tendensen til polarisering udgør således en de-professionaliserende faktor. Dette kan forklares i kraft af en uhensigtsmæssig institutionel lukning, hvor musikhøjskoleuddannelse - i begge institutionelle sammenhænge - fremstår som sekundær eller 'uegentlig' praksis.

3. Prakseologiske resultater

Afhandlingen bidrager med en forståelse af professionel musikhøjskolepraksis, der ud over den musikpædagogiske praksis som sådan og uddannelsen hertil omfatter det selvstændige *prakseologiske* teori- og forskningsfelt forbundet hermed. I denne forståelse bidrager afhandlingen med udvikling af prakseologisk-didaktisk teori i forbindelse med fire praksisprojekter.

I forbindelse med praksisprojekterne er der udviklet prakseologisk-didaktisk teori, som efterfølgende er sat i spil i den musikpædagogiske praksis:

I: Der er udviklet didaktiske teori i form af en systematik for didaktisk baseret arbejde med musikalsk skabende processer i forbindelse med et praksisprojekt i musikskole og et praksisprojekt i folkeskole.

II: Der er udviklet didaktiske teori i form af en systematik for didaktisk baseret samarbejde, specifikt her mellem musikskolelærere og folkeskolemusiklærere i et samarbejdsprojekt mellem folkeskole og musikskole og i et projekt i folkeskole.

Den didaktiske teori, der er udviklet i didaktologisk praksis i forbindelse med praksisprojekterne, går på tværs af den institutionelle opdeling mellem musikskole og folkeskole, og er ikke institutionsspecifik men specifik for musikpædagogisk praksis (fagdidaktisk).

Prakseologisk-didaktisk forskning indgår således, sammen med relationen mellem den musikpædagogiske praksis og uddannelse hertil, som nødvendige forudsætninger for professionel musikpædagogisk praksis.

4. Generelle resultater

På grundlag af afhandlingens teoretiske, empiriske og prakseologiske bidrag kan dens generelle bidrag vedrørende muligheder og begrænsninger for at udvikle en professionsorienteret og forskningsbaseret musikhøjskolepraksis i musikundervisning i grundskole og musikskole og læreruddannelse hertil sammenfattes i følgende fire punkter:

I. Referencefag. Professionel musikpædagogisk praksis er baseret på en undervisningsfaglighed med en såvel musikfaglig- som generel pædagogisk faglig basis. Både en begrænset musikfaglighed (genstandsfaglighed) og en begrænset generel pædagogisk faglighed (funktionsfaglighed) kan have negativ betydning for niveauet af undervisningsfaglighed.

II. Teori-praksis-relation. Professionel musikpædagogisk praksis kan udvikles gennem en praktisk didaktisk undervisningsfaglighed koblet med prakseologisk-didaktologisk teori. Koblingen kan imidlertid vanskeliggøres af lavt et didaktisk niveau i det uddannelsesmæssige grundlag. Koblingen optræder hverken i sammenhæng med den undersøgte uddannelsespraksis eller undervisningspraksis som sådan, men derimod i forbindelse med et praksisprojekt med professionsudvikling i musikpædagogisk praksis.

III. Prakseologisk forskning, didaktologi. Muligheden for at etablere en professionsorienteret og forskningsbaseret musiklærerpraksis forudsætter, at der er tilstrækkelig og relevant forskningsviden herfor, og at denne sættes i spil i såvel uddannelserne som i musikpædagogisk praksis. I praksisprojekterne eksemplificeres det, at der kan være aktuelle behov for udvikling af ny forskningsviden, og at denne som prakseologisk viden, både er efterspurgt og sættes i brug. En sådan viden udvikles i det prakseologisk teori- og forskningsfelt (didaktologi), som er forbundet med musikdidaktisk praksis.

IV. Institutionel åbenhed. En institutionel polarisering, som især kan konstateres på uddannelserne, er forbundet med uhensigtsmæssige konsekvenser for et professionelt undervisningsfagligt niveau i både musikskole og grundskole som en de-professionaliserende faktor. I den prakseologiske forståelse må den institutionelle specialisering imidlertid forbindes med en institutionel åbenhed, der muliggør en professionel musiklærerpraksis.